

~ НАУКОВІ ДОПОВІДІ ТА ПОВІДОМЛЕННЯ ~

~ СЕКЦІЯ 1 ~

**Державна політика захисту прав та інтересів сім'ї
як запорука здорової та процвітаючої нації,
проблеми її реалізації в умовах сьогодення**

**~Людина – найвища соціальна цінність.
Реалії сьогодення~**

Арутюнян Н.С., студент навчально-наукового інституту історії, політології та права Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського

Науковий керівник: кандидат юридичних наук *Валькова Є.В.*

Відповідно до Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека є найвищою соціальною цінністю держави (ст.3) [1]. Даний припис закону покладено в зміст принципу верховенства права, відповідно до якого всі дії і рішення органів державної влади та їх посадових осіб повинні бути спрямовані на захист прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина. Основний закон України не лише продекларував вказаний принцип, визначивши права і свободи людини змістом і спрямованістю діяльності держави, але й зобов'язав державу утверджувати і забезпечувати права і свободи людини, нести відповідальність перед людиною за свою діяльність. А це означає, що держава в особі органів влади та їх посадових осіб, повинна вжити усіх заходів щодо забезпечення дотримання встановлених прав і свобод людини, розроблення гарантій забезпечення вказаного припису закону, адже Основний закон України може і повинен бути ефективним інструментом державної охорони прав і законних інтересів людини і громадянина. І як вірно сказано в юридичній літературі, закон може бути і джерелом підвищеної небезпеки для індивідуума та

суспільства в цілому, у разі якщо він не ґрунтується на демократичних і гуманних принципах або якщо останні проголошені, але не дотримуються.

На жаль, при забезпеченні вказаного припису на практиці виникає безліч проблем, причинами яких є недосконале викладення правових норм, неоднозначне тлумачення норм законодавства, термінологічні проблеми оформлення правових приписів, відсутність певних приписів тощо. Так, відповідно до ст. 3 Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» при народженні дитини сім'я має право на державну допомогу у розмірі визначеному законом [2]. Цей розмір сьогодні складає 41280 гривень. Порядок призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми та перелік документів, необхідних для призначення допомоги, встановлюється Кабінетом Міністрів України. Допомога при народженні дитини призначається за умови, якщо звернення за її призначенням надійшло не пізніше дванадцяти місяців з дня народження дитини. Постає ряд питань: 1) чому саме такий термін встановлено для звернення до органу праці та соціального захисту населення за місцем проживання? 2) як бути якщо батьки не змогли з поважних причин вчасно звернутися до вказаних органів із заявою? 3) чи можливо відновити вказаний термін шляхом звернення до суду і в яких випадках? Судова практика вирішення даної категорії справ свідчить про те, що, як правило, в задоволенні адміністративних позовів про поновлення строків звернення до органів владних повноважень відмовляється з посиланням на те, що органи держави діють відповідно до вимог закону, а Законом України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» не передбачено поновлення такого строку, що є, на наш погляд, незаконним та не відповідає принципу верховенства права. Адже, *по-перше*, звернення до адміністративного суду для захисту прав і свобод людини і громадянина гарантується безпосередньо на підставі Конституції України, *по-друге*, державна допомога сім'ям з дітьми є гарантованим державою рівнем матеріальної підтримки

сімей з дітьми і спрямована на забезпечення пріоритету державної допомоги сім'ям з дітьми у загальній системі соціального захисту населення, *по-третє*, малолітні діти в такому випадку позбавляються можливості щодо створення належних умов для їх повноцінного утримання та виховання. Що може бути ще більш вагомим аргументом, а ніж зазначене? Мова йде про належні умови для повноцінного утримання та виховання малолітніх дітей. *По-четверте*, хіба діти у разі невчасного звернення їх батьків до компетентних органів перестають потребувати харчування, ліків тощо? *По-п'яте*, такий підхід до вирішення проблем не відповідає міжнародно-правовим нормам, зокрема, Загальній декларації прав дитини 1948 р. (п. 2 ст. 25) у якій визнано, що материнство і дитинство дають право на особливе піклування і допомогу. У Декларації прав дитини 1959 р., одним з співавторів якої була Україна, підкреслено, що «дитина внаслідок її фізичної та розумової незрілості потребує соціальної охорони і піклування, включаючи належний правовий захист як до, так і після народження» [3]. У ст. 24 Міжнародного пакту про громадські і політичні права 1966 р. підкреслено, що кожна дитина має право на такі заходи захисту, які є необхідними в її становищі як малолітньої, з боку її сім'ї, суспільства і держави [4]. Це відображено зокрема і в рішеннях Європейського суду з прав людини, які після ратифікації Європейської конвенції про захист прав людини та основних свобод (1997 рік) стали частиною національного законодавства. В них відзначається, що адміністративні органи є складовою держави, яка керується принципом верховенства права, а відтак інтереси цих органів збігаються з необхідністю належного здійснення правосуддя.

Таким чином, з метою захисту прав людини як найвищої соціальної цінності, створення належних умов для повноцінного утримання та виховання малолітніх дітей вважаємо, що слід внести зміни до закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», а саме, виключити із статті 11 норму, яка стосується терміну

звернення одного із батьків до компетентного органу з заявою про призначення державної допомоги при народженні дитини.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. – К.: Преса України, 2014. – 80 с.

2. Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 21.11.1992 № 2811-ХІІ [Електронний ресурс]. Режим доступу до інф.: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>.

3. Декларація прав дитини 1959 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_384.

4. Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

**~Кримінальна відповідальність
як категорія природного права~**

Богатирьов І.Г., завідувач кафедри правознавство Буковинського державного фінансово-економічного університету, доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України

Для розуміння права як загальносоціального явища науковці використовують термін «природне право» як сукупність законів природи і законів біологічного розвитку людини, на основі яких функціонує світ [1, с. 8]. Природне право є підставою невід'ємних природних прав людини (право на життя, право на свободу, право на рівний еквівалент при товарному обміні). Природні права безпосередньо випливають із природного порядку речей, із самого життя, з існуючих у суспільстві економічних, духовних та інших, у тому числі природних, чинників. Тому природні права ще називають «природженими» суб'єктивними правами. Вони й становлять сутність загальносоціального або безпосередньо-соціального права [2, с. 208].

Високо оцінюючи роль природного права в доктрині кримінального права не можна не зазначити про протистояння, що продовжує існувати донині з боку